

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кримінологічна асоціація України

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Збірник матеріалів
III Міжнародної науково-практичної конференції

3 квітня 2015 року

Харків 2015

УДК 343.2(477)(075.8)
ББК 67.9 (4УКР)305
К 82

*Друкується відповідно
до доручення Харківського національного
університету внутрішніх справ
від 12.02.2015 року, № 10;
рішення правління Кримінологічної асоціації України
від 31.01.2015 року, № 1.*

К82 Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції [3 квітня 2015 року, м. Харків] / МВС України ; Харківський нац. ун-т внутр. справ ; Кримінологічна асоціація України. – Х. : Золота миля, 2015. – 260 с.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції висвітлює широке коло актуальних проблем чинного законодавства у сфері протидії корупції в Україні, а також інших зарубіжних країнах; теорію кримінального права і практику його застосування в частині боротьби з неправомірною вигодою та іншими видами зловживань службовими особами; результати пошуку рішень з актуальних питань протидії корупції та профілактичної роботи з населенням.

Для науковців, працівників правоохоронних органів, правників, аспірантів, ад'юнктів, здобувачів вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться проблемами запобігання та протидії корупції.

Публікації наведено в авторській редакції. Оргкомітет не завжди поділяє погляди авторів публікацій.

**Ministry of Internal Affairs of Ukraine
Kharkiv National University of Internal Affairs
Criminological Association of Ukraine**

CRIMINOLOGICAL, CRIMINAL AND LEGAL PRINCIPLES OF COMBATING CORRUPTION

Collection of materials of the
III International scientific and practical conference

April 3, 2015

Kharkiv 2015

УДК 343.2(477)(075.8)
ББК 67.9 (4УКР)305
К 82

*It is published in accordance with the prescript of
Kharkiv National University of Internal Affairs
dated from February 12, 2015 № 10;
resolution of the Board of Criminological Association of Ukraine
dated from January 31, 2015 № 1.*

Criminological, Criminal and Legal Principles of Combating Corruption: Collection of materials of the III International scientific and practical conference [April 3, 2015, Kharkiv] / Ministry of Internal Affairs of Ukraine; Kharkiv National University of Internal Affairs; Criminological Association of Ukraine. – Kh.: «Zolota Mylia», 2015. – 260 p.

The collection of materials of the scientific and practical conference covers a wide range of urgent issues of the current legislation in the sphere of combating corruption in Ukraine and other foreign countries; theory of criminal law and practice of its use in terms of combating illegal profits and other forms of abuse by officials; results of searching solutions on urgent issues of combating corruption and preventive work with public.

For scholars, law enforcement officers, lawyers, post-graduate students, seekers of the Universities, and all those interested in the issues of preventing and combating corruption.

Publication is presented in author's edition. The Organizing Committee does not always share the views of the authors.

© Ministry of Internal Affairs of Ukraine, 2015
© Kharkiv National University of Internal Affairs, 2015
© Criminological Association of Ukraine, 2015

**Министерство внутренних дел Украины
Харьковский национальный университет внутренних дел
Криминологическая ассоциация Украины**

УГОЛОВНО-ПРАВОВЫЕ И КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЕ МЕРЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ

Сборник материалов
III Международной научно-практической конференции

3 апреля 2015 года

Харьков 2015

УДК 343.2(477)(075.8)
ББК 67.9 (4УКР)305
К 82

*Печатается
по поручению Харьковского национального
университета внутренних дел
от 12.02.2015 года, № 10;
решению правления Криминологической ассоциации Украины
от 31.01.2015 года, № 1.*

К 82 **Уголовно-правовые и криминологические меры противодействия коррупции** : Сборник материалов III Международной научно-практической конференции [3 апреля 2015 года, г. Харьков] / МВД Украины ; Харьковский нац. ун-т внутр. дел ; Криминологическая ассоциация Украины. – Харьков : Золота миля, 2015. – 260 с.

Сборник материалов научно-практической конференции освещает широкий круг актуальных проблем действующего законодательства в сфере противодействия коррупции в Украине, а также иных зарубежных странах; теорию уголовного права и практику его применения в сфере борьбы с неправомерной выгодой и иными видами злоупотреблений должностными лицами; результаты поиска решений по актуальным вопросам противодействия коррупции и профилактической работы с населением.

Для учёных, работников правоохранительных органов, юристов, аспирантов, адъюнктов, соискателей высших учебных заведений, а также всех, кто интересуется проблемами предупреждения и противодействия коррупции.

Публикации приведены в авторской редакции. Оргкомитет не всегда разделяет взгляды авторов публикаций.

© Министерство внутренних дел Украины, 2015
© Харьковский национальный университет внутренних дел, 2015
© Криминологическая ассоциация Украины, 2015

ЗМІСТ

Гусаров Сергій Миколайович КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ДОЦЛЬНІСТЬ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ДОСКОНАЛІСТЬ.....	12
Бандурка Олександр Маркович, Литвинов Олексій Миколайович КОРУПЦІЯ І ВЛАДА: КОРОЗІЯ ТА СИМБІОЗ.....	17
Алієв Роман Вагіфович ПРАВОВІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	20
Бабанін Сергій Володимирович ОКРЕМІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	23
Байлов Антон Володимирович НЕВІДВОРОТНІСТЬ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ	25
Батургареева Владислава Станіславівна ЩОДО ДЕЯКИХ НОВЕЛ В АНТИКОРУПЦІЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	27
Беніцький Андрій Сергійович ОЗНАКИ НЕПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИН У СЛУЖБОВИХ ЗЛОЧИНАХ	32
Василинчук Віктор Іванович, Сливенко Вадим Роландович КОНФІДЕНЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	37
Володавська Олена Сергіївна ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «НЕЗАКОННЕ ЗБАГАЧЕННЯ»	39
Вязмікін Сергій Анатолійович ІМІТУВАННЯ ОБСТАНОВКИ ЗЛОЧИНУ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНІЙ КОРУПЦІЇ	43
Гладкова Євгенія Олексіївна, Гуренко Дмитро Юрійович ДЖЕРЕЛА ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМ, ЩО ПРИВОДЯТЬ ДО КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	46
Грибовський Олександр Віталійович ДЕЯКІ ШЛЯХИ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ТА СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	50
Гуков Денис Русланович ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ, ЩО ВСТАНОВЛЮЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕПРАВОМІРНОЮ ВИГОДОЮ, В ІТАЛІЇ, ДО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	53

Дараган Валерій Валерійович ДЕЯКІ ЕЛЕМЕНТИ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	56
Джафарова Олена В'ячеславівна ЩОДО ЗМІСТУ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	59
Доробалюк Олександр Павлович ПРИЧИНИ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ПЕРСОНАЛОМ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	62
Дорохіна Юлія Анатоліївна ДО ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ.....	65
Дудоров Олександр Олексійович ПРО ВІДМЕЖУВАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ВПЛИВОМ ВІД ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ (НА ПРИКЛАДІ КВАЛІФІКАЦІЇ ДІЙ «КОЛЯДНИКА» І. ЗВАРИЧА).....	68
Житний Олександр Олександрович КОРУПЦІЯ ЯК УНІВЕРСАЛЬНА КРИМІНАЛЬНА ЗАГРОЗА	79
Калюк Сергій Миколайович ДЕЯКІ ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	82
Книженко Світлана Олександрівна ДЕТЕРМІНАНТИ КОРУПЦІЇ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ.....	85
Крайник Григорій Сергійович ПРЕДМЕТИ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ.....	88
Кревсун Олег Миколайович КОРУПЦІЯ – БЕЗВІДМОВНІ ГАЛЬМА ПРОГРЕСИВНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ: ЖИТТЯ ЧИ ІСНУВАННЯ?.....	92
Круглова Анна Євгеніївна ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ НОРМ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	94
Лагода Катерина Олександрівна КОРУПЦІЯ ТА НЕДОВІРА ДО СУДОВОЇ ВЛАДИ ЯК ФАКТОРИ НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ.....	98
Лантінов Ярослав Олександрович СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА – ЄДИНИЙ ШЛЯХ ДО ЗВЕДЕННЯ КОРУПЦІЇ З РІВНЯ СИСТЕМНОГО ЯВИЩА В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ДО РІВНЯ СУКУПНОСТІ ОКРЕМИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	101

Мамчій Олексій Іванович СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	104
Markovska Anna BITTER AND EXPENSIVE: THE DEVELOPMENT OF CORRUPTION IN UKRAINE.....	107
Матюшкова Тетяна Петрівна ХАРАКТЕРНІ РИСИ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ В УКРАЇНІ	113
Машиякевич Дмитро Станіславович ЩОДО ЗОВНІШНІХ КОРУПЦІЙНИХ ЗАГРОЗ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ.....	117
Мисливий Володимир Андрійович ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	121
Михайленко Дмитро Григорович ФУНКЦІЇ НОРМИ ПРО НЕЗАКОННЕ ЗБАГАЧЕННЯ В УКРАЇНІ	125
Музичук Олександр Миколайович ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОМУ МЕХАНІЗМІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	129
Нерсисян Армен Сабірович НЕЗАКОННИЙ ОБШУК РОБОЧОГО МІСЦЯ АДВОКАТА: КОРУПЦІЙНИЙ АСПЕКТ	132
Nin Tsziantziun, Olha V. Shevchenko, Stanislav O. Osyatinskiy IS IT NECESSARY TO ESTABLISH SEVERE PUNISHMENTS FOR CORRUPTION?	135
Олішевський Олександр Володимирович ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ НЕПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ	141
Орлов Юрій Володимирович ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ: ПОНЯТТЯ ТА ФОРМИ ПРОЯВУ	141
Остапенко Яна Сергіївна СЛУЖБОВЕ ПІДРОБЛЕННЯ ЯК КОРУПЦІЙНИЙ ЗЛОЧИН: АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ОЗНАК ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ.....	146
Острогляд Олександр Васильович НЕДОЛІКИ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТЕХНІКИ ПРИ ПОБУДОВІ ОКРЕМИХ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ	149
Палій Максим Валерійович ПУБЛІЧНІСТЬ ТА ПЕРСОНІФІКАЦІЯ ЯК БІБЛІЙНІ ПРИНЦИПИ ПРОТИДІЇ ТОТАЛЬНІЙ КОРУПЦІЇ.....	152
Пекарський Сергій Петрович, Мосяженко Вікторія Юрївна СУСПІЛЬНА МОРАЛЬ ТА КОРУПЦІЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ НА ПРИКЛАДАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ.....	156

Петрова Ольга Валентиновна СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ БОРЬБЫ С КОРРУПЦИЕЙ В БЕЛАРУСИ.....	160
Petrus C. van Duynе SERBIAN ANTI-CORRUPTION POLICY	164
Письменський Євген Олександрович ДО ПИТАННЯ ПРО ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЮ ПРОВОКАЦІЇ ПІДКУПУ	169
Підлісний Михайло Миколайович, Южека Роман Сергійович КОРУПЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ АНАЛІЗУ	173
Політова Анна Сергіївна КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗА НОВИМ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»	175
Пономарьова Тетяна Ігорівна ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ ДОВІРОЮ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ	180
Пчеліна Оксана Василівна ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ВЧИНЕНИХ ПРАЦІВНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	183
Реш Август (August Resch) МЮНХЕНСКАЯ ПРОГРАММА ПОЛИЦИИ «ЛИЧНОСТНО- ОРИЕНТИРОВАННЫЕ РАССЛЕДОВАНИЯ И ДОЗНАНИЯ» (PROPER) ...	186
Саинчин Сергей Александрович НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ	193
Саинчин Сергій Олександрович, Саинчин Олександр Сергійович НАУКОВЕ ТА ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ КОРУПЦІЇ.....	197
Северин Оксана Олександрівна ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ЗАХОДУ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯМ З БОКУ АДМІНІСТРАЦІЇ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ	202
Синявська Олена Юхимівна, Сердюк Олексій Олександрович ДИНАМІКА ПРОЯВІВ КОРУПЦІЇ СЕРЕД МІШКАНЦІВ МІСТА ХАРКОВА: РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ 2013-2014 РОКІВ.....	206
Соболь Оксана Іванівна, Южека Роман Сергійович ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	210
Триньова Яна Олегівна ЧИ ВІДПОВІДАЮТЬ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ДЕЯКІ ЗМІНИ ДО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ ЩОДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ?	214

Узунова Ганна Юріївна КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ПРАЦІВНИКАМИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	217
Фіалка Михайло Ігорович НЕЗАКОННА ВИДАЧА РЕЦЕПТА НА ПРАВО ПРИДБАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ АБО ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН: КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЯК КОРУПЦІЙНОГО ЗЛОЧИНУ	220
Цвіркун Наталія Юріївна МЕХАНІЗМ КОРУПЦІЙНИХ ВІДНОСИН	224
Черевко Кирило Олександрович ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ІНСТИТУТОМ ГРОМАДСЬКОСТІ (ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ)	228
Шатрава Сергій Олександрович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ	230
Шведова Ганна Леонідівна ПРАВОВА КУЛЬТУРА ГРОМАДЯН ТА СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	233
Шевелев Костянтин Євгенович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ.....	237
Шеремет Олег Семенович КОРРУПЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ ЕЙ ОРГАНАМИ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ	240
Шульга Андрій Михайлович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	243
Юртаєва Ксенія Володимирівна ВТПЛЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НОРМАХ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	247
Яковець Ірина Станіславівна ПРОЦЕДУРНІ ПИТАННЯ УМОВНО-ДОСТРОКОВОГО ЗВІЛЬНЕННЯ І ЗАМІНИ НЕВІДБУТОЇ ЧАСТИНИ ПОКАРАННЯ БІЛЬШ М'ЯКИМ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ.....	250

3. Постанова Верховного Суду України від 07.11.2013 року по справі № 5-29кц13 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua>.

4. Кочеров М. В. Відповідальність за незаконне збагачення (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / М. В. Кочеров ; кер. М. Г. Вербенський ; Держ. НДІ МВС України. – К., 2013. – 20 с.

Одержано 02.03.2015

УДК 343.1

Музичук Олександр Миколайович –

доктор юридичних наук, професор, начальник факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства Харківського національного університету внутрішніх справ, Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОМУ МЕХАНІЗМІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Становлення правової держави в Україні вимагає реального утвердження принципу верховенства права, зміцнення дисципліни та законності в країні, забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб, прав та законних інтересів юридичних осіб та інших колективних суб'єктів. Важлива роль у виконанні цього завдання належить правоохоронним органам. Але не менш важливим є дотримання дисципліни та законності в діяльності самих правоохоронних органів, що обумовлює необхідність створення дієвої системи контролю за їх діяльністю як найефективнішого засобу забезпечення дисципліни та законності. Необхідність існування такої системи контролю пояснюється тим, що рівень дисципліни та законності в правоохоронних органах залишається досить низьким, хоча завдяки вжитим заходам останніми роками його вдалося дещо стабілізувати. Незважаючи на нормативне закріплення численних вимог щодо додержання дисципліни та законності працівниками правоохоронних органів, реальний стан у цій сфері викликає занепокоєння як у керівництва держави, так і у пересічних громадян, про що свідчить велика кількість скарг на їх діяльність. Багато претензій до діяльності правоохоронних органів висувають міжнародні та вітчизняні правозахисні організації, звіти та висновки яких, на жаль, не завжди є об'єктивними.

Випадки порушення службової дисципліни завдають шкоди авторитету правоохоронних органів, ставлять під сумнів, а іноді й унеможливають виконання їх соціальної ролі – гаранта законності,

захисника законних прав і свобод людини. Особливу стурбованість викликають факти корупції, зловживання службовим становищем, непрофесіоналізму працівників правоохоронних органів, що сприяє зростанню недовіри до них, викликає сумнів у їх спроможності виконувати правоохоронні завдання та функції.

Судовий контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні є одним із підвидів державного контролю, особливість якого обумовлена правовим статусом суб'єктів його реалізації (судів та суддів), спрямуванням, юрисдикційним характером, спеціальними формами зовнішнього вираження контрольних дій та їх наслідками для підконтрольного об'єкту.

За основу визначень поняття «судовий контроль» автори обирають його суб'єктний склад, предмет та форму реалізації, хоча подають їх у різному вигляді. Наприклад, інколи суб'єктами судового контролю називаються лише суди; в деяких визначеннях поняття судового контролю його суб'єктний склад взагалі не згадується.

Судовий контроль за діяльністю правоохоронних органів може бути прямим або непрямим. Так, прямий контроль передбачає безпосереднє втручання в оперативну діяльність підконтрольного суб'єкта (наприклад, зміна чи скасування рішення правоохоронного органу про порушення кримінальної справи). Непрямий судовий контроль реалізується під час винесення ухвал.

Предметом судового контролю за правоохоронними органами є їх професійна діяльність, а саме: законність та обґрунтованість застосування ними примусових заходів; накладення адміністративних стягнень; прийняття управлінських рішень (про призначення на посаду чи звільнення особи з посади, виділення коштів, накладення дисциплінарного стягнення, тощо) чи процесуальних рішень (подання слідчого про взяття особи під варту; подання про продовження строку тримання під вартою обвинуваченого; подання слідчого про поміщення обвинуваченого до медичного закладу для проведення судово-медичної або судово-психіатричної експертизи, тощо); проведення окремих правоохоронних заходів (арешту, обшуку, конфіскації, прослуховування, тощо).

Найпоширенішою формою судового контролю за діяльністю правоохоронних органів є перевірка законності та обґрунтованості їх дій (бездіяльності) та рішень. Наприклад, у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності правоохоронних органів адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); безсторонньо (неупереджено); добросовісно; розсудливо; з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливий

дискримінації; пропорційно, зокрема, з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Як суб'єкти контролю за діяльністю правоохоронних органів суди (судді): 1) перевіряють законність та обґрунтованість рішень правоохоронних органів та їх посадових осіб (усних чи письмових; нормативних чи ненормативних), проведення ними окремих правоохоронних заходів; 2) надають дозволи на арешт, обшук, конфіскацію, прослуховування, провадження деяких слідчих дій, тощо, під час яких суд перевіряє та оцінює підстави для їх проведення (наприклад, перевірка обґрунтованості арешту, пов'язана з установленням суддею того, чи мали органи дізнання та слідства при прийнятті постанови про арешт фактичні підстави для застосування даного запобіжного заходу); 3) виносять окрему ухвалу, в якій звертається увага державних органів, громадських організацій або посадових осіб на встановлені по справі факти порушення закону, причини і умови, що сприяли вчиненню злочину і вимагають вжиття відповідних заходів; 4) розглядають скарги громадян, в яких йдеться про незаконні, на думку заявника, дії працівників правоохоронних органів; 5) розглядають подання слідчого: про взяття особи під варту; про продовження строку тримання під вартою обвинуваченого; про поміщення обвинуваченого до медичного закладу для проведення судово-медичної або судово-психіатричної експертизи; 6) приймають рішення по справі, яким можуть змінити чи скасувати попереднє рішення правоохоронного органу (про зупинення провадження в справі; про повернення справи прокуророві; про направлення справи за підсудністю; про закриття справи; про повернення справи на додаткове розслідування, тощо); 7) ініціюють проведення контрольних заходів іншими суб'єктами (наприклад, призначають експертизу); 8) відновлюють порушені права фізичних та юридичних осіб; 9) застосовують правові санкції (змінюють міру запобіжного заходу, накладають адміністративні санкції, тощо).

Завершуючи характеристику **судового контролю за діяльністю правоохоронних органів**, пропонуємо визначити такий як здійснення судами (суддями) перевірочних дій, що мають попереджувальний, примусовий та правовідновлювальний характер, з метою забезпечення законності й обґрунтованості рішень і дій правоохоронних органів та їх персоналу.

Одержано 06.03.2015

